

Filip Pręgowski

O Konferencji naukowej „Sztuka amerykańska XX i XXI wieku oraz polsko-amerykańskie relacje artystyczne” / „American Art of the 20th and 21st Centuries and Polish-American Artistic Relations”

W dniach 10-12 października w Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Sztuka amerykańska XX i XXI wieku oraz polsko-amerykańskie relacje artystyczne” / „American Art of the 20th and 21st Centuries and Polish-American Artistic Relations”. Była to dziewiąta edycja Konferencji Sztuki Nowoczesnej, organizowanych przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata oraz Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika we współpracy z toruńskim Centrum Sztuki Współczesnej. W Komitecie organizacyjnym konferencji znaleźli się prezes PISnSS, prof. dr hab. Jerzy Malinowski, oraz troje pracowników naukowych Katedry Historii Sztuki Nowoczesnej i Pozaeuropejskiej na Wydziale Sztuk Pięknych UMK: dr Małgorzata Geron, dr Katarzyna Cytlak i dr hab. Filip Pręgowski.

Konferencję otworzyła w imieniu dyrektora CSW „Znaki Czasu” Krzysztofa Stanisławskiego Kierownik Centrum Literatury i Wydawnictw CSW Anna Kompanowska oraz Dziekan Wydziału Sztuk Pięknych, dr hab. Joanna Kucharzewska, prof. UMK. W swoim wystąpieniu Dziekan zwróciła uwagę na długą tradycję Konferencji Sztuki Nowoczesnej, sięgającą 2005 roku oraz podkreśliła rolę ich inicjatora i organizatora, prof. Jerzego Malinowskiego. Z kolei prof. Jerzy Malinowski zaprezentował tematykę poszczególnych Konferencji Sztuki Nowoczesnej, a także innych sesji naukowych organizowanych przez PISnSS. Przedstawił także bogaty dorobek publikacyjny PISnSS, do którego zaliczają się serie wydawnicze, liczne monografie i czasopisma naukowe.

Trzydniowa konferencja zgromadziła w Toruniu historyków i krytyków sztuki, literaturoznawców, kuratorów wystaw sztuki, muzealników, konserwatorów zabytków i artystów reprezentujących różne ośrodki akademickie i badawcze, muzea oraz instytucje kultury w kraju i za granicą, zainteresowanych różnymi aspektami sztuki Stanów Zjednoczonych XX i XXI wieku i jej obecnością w europejskim, a zwłaszcza polskim dyskursie naukowym i artystycznym. Wśród

polskich ośrodków naukowych i akademickich reprezentowanych przez uczestników konferencji należy wymienić, prócz Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata, Instytut Sztuki PAN i Instytut Polonika w Warszawie, a także Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Politechnikę Poznańską, Politechnikę Białostocką oraz Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku, Akademię Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi i Akademię Sztuk Pięknych w Katowicach. Reprezentowane były też następujące polskie instytucje muzealne i wystawiennicze: Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu i Muzeum Sztuki w Łodzi. Na konferencji obecni byli także reprezentanci ośrodków zagranicznych – Orange County Community College (State University of New York), University of Wisconsin-Milwaukee, Trinity College w Dublinie oraz Hallwalls Contemporary Arts Center w Buffalo, w stanie Nowy Jork.

W trakcie trzydniowych obrad zaprezentowano 38 referatów. Pierwsze wystąpienie, autorstwa Krzysztofa Z. Cieszkowskiego, dotyczące kulturowej hegemonii Stanów Zjednoczonych w powojennej Europie i inspirującej roli amerykańskiej kultury po obu stronach żelaznej kurtyny zapowiadało wiele wątków, które poruszone były w kolejnych prezentacjach i stanowiło znakomite wprowadzenie do dalszej części obrad.

Z bardzo intensywnego i niezwykle zróżnicowanego programu konferencji wyłoniły się sekcje tematyczne, zapowiadające podział treści w pokonferencyjnym tomie z serii wydawniczej „Studia o sztuce nowoczesnej”, nad redakcją którego prace ruszą już wkrótce.

W sekcji zróżnicowanych metodologicznie analiz twórczości artystów amerykańskich XX i XXI wieku znalazły się referaty poświęcone takim twórcom i twórczyniom, jak John Singer Sargent, Max Weber, Sargent Claude Johnson, Mark Rothko, Arshile Gorky, Wes Wilson, Victor Moscoso, Rick Griffin, Stanley „Mouse” Miller, Alton Kelley, David Lynch, Matt Mullican, Corita Kent, Linda Montano, Judy Chicago, Nancy Angelo, Candace Compton Pappas, Sandro Miller i Leonore Tawney (referat na temat ostatniej artystki dotyczył jej wpływu na

twórczość artystyczną prelegentki). Istotnym wątkiem konferencji były wzajemne relacje sztuki amerykańskiej i polskiej bądź, w szerszym ujęciu, środkowo-europejskiej, z uwzględnieniem wymiany artystycznej pomiędzy instytucjami sztuki, czego dotyczyły referaty na temat występów Rity Sacchetto i jej tournée po Stanach Zjednoczonych w latach 1909-1910, interpretacji wybranych dzieł Tadeusza Kantora i Milana Knížaka w odniesieniu do twórczości Claesa Oldenburgera, pobytu Allana Kaprowa w Polsce w 1967 roku, pokazów twórczości amerykańskiej sztuki konceptualnej w Galerii Foksal w Warszawie, kolekcji sztuki amerykańskiej w Muzeum Sztuki w Łodzi, powstałej w ramach projektu „Échange entre artistes 1931-1982, Pologne-USA”, amerykańskiej krytyki pracy *LEGO. Obóz koncentracyjny* Zbigniewa Libery, prezentowanej w Jewish Museum w Nowym Jorku w 2002 roku, a także relacji Marka Koniecznego ze środowiskiem amerykańskiej neoawangardy skupionej wokół Annual Avant Garde Festival w Nowym Jorku. W tym kręgu tematycznym pozostaje też wystąpienie poświęcone polsko-amerykańskim stosunkom kulturalnym i obrazowi Stanów Zjednoczonych kreowanemu w okresie PRL na łamach ilustrowanych magazynów „Świat”, „Polska” i „Ameryka”. Wystaw sztuki, ich recepcji i znaczenia w dyskursie naukowym i artystycznym dotyczyły referaty poświęcone amerykańskiej krytyce artystycznej wobec legendarnego pokazu „Amory Show” w Nowym Jorku, Chicago i Bostonie w 1913 roku, wystawy polskiej sztuki w Brooklyn Museum w Nowym Jorku w 1933 roku w kontekście poszukiwania polskiego idiomu awangardy artystycznej, wystawy amerykańskiego dizajnu w Moskwie w 1959 roku z jej politycznym i społecznym tłem, a także niedawnej wystawy polskich plakatów filmowych w Konsulacie Generalnym RP w Nowym Jorku w 2002 roku. Z kolei rolę instytucji promujących polską sztukę za granicą, w tym w Stanach Zjednoczonych, omawiały referaty na temat Towarzystwa Szerzenia Sztuki Polskiej wśród Obcych, The International School of Art i Polish Art Service oraz ich działalności w latach 30. XX wieku, a także wystąpienie prezentujące działalność Polish-American Artists Society w latach 80. i 90. XX wieku. Do tej sekcji tematycznej zaliczyć można również prezentację poświęconą pięciu dekadom działalności Hallwalls Contemporary Arts Center w Buffalo w stanie Nowy Jork, instytucji mającej również duże doświadczenia w wystawianiu i promowaniu sztuki polskich artystów. Wątkiem tematycznym powiązanim z poprzednim była aktywność polskich artystów na emigracji i ich działalność w

Stanach Zjednoczonych. Poświęcone mu zostały prelekcje na temat twórczości Stanisława Szukalskiego, Jana Sawki, Janusza Skowrona i kręgu „polskich nowojorczyków” na przełomie XX i XXI wieku. Istotną rolę na konferencji odgrywały też badania architektury i urbanistyki, w tym studium przypadku Stanisława Juchnowicza i jego pobytu na Uniwersytecie w Pensylwanii w ramach stypendium Fundacji Forda na przełomie lat 50. i 60. XX wieku, prezentacja wpływu postmodernistycznej architektury i architektonicznych koncepcji Charlesa Jencksa na architekturę polską, zapoczątkowanego jeszcze w latach 80. XX wieku, i referat dotyczący urbanistycznego upadku Detroit w kontekście różnorodnych niepokojących tendencji w amerykańskim życiu społecznym i politycznym.

Trzydniowym obradom towarzyszyła wystawa prac artystów związanych z Wydziałem Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nawiązujących tematycznie i stylistycznie do amerykańskiej kultury i sztuki, odwołujących się do amerykańskiego stylu życia i szeroko pojętej amerykańskości. Wystawa prezentowana była w CSW „Znaki Czasu” od 9 do 16 października, a jej kuratorami byli Joanna Cieślikowska i dr hab. Filip Pręgowski.

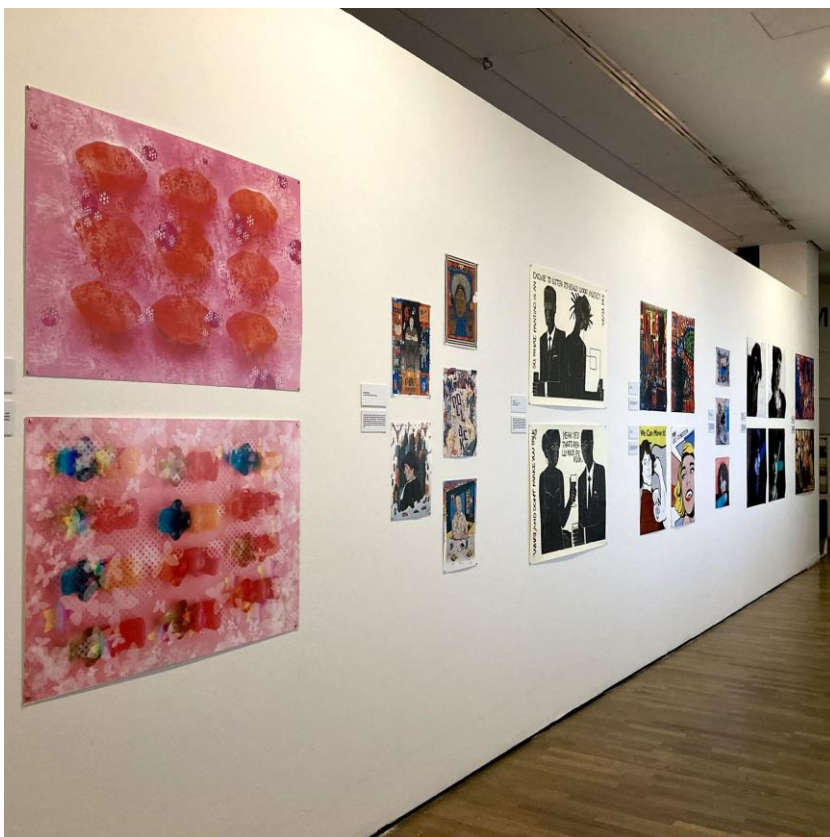
Konferencja pozwoliła na rozpoznanie nowych kierunków badań dotyczących sztuki amerykańskiej i polsko-amerykańskich relacji artystycznych, nawiązanie cennych kontaktów i zakreślenie tematyki przyszłych prac naukowych oraz międzynarodowych projektów polskich i amerykańskich badaczy, krytyków, kuratorów i artystów. O sukcesie konferencji świadczą entuzjastyczne opinie i relacje uczestników i słuchaczy (w tym w sporej części studentów różnych kierunków studiów na Wydziale Sztuk Pięknych UMK), a dopełnieniem tego sukcesu będzie przygotowany przez komitet organizacyjny i wydany przez PISnSŚ tom pokonferencyjny – wieloautorska monografia naukowa.

Otwarcie konferencji – prof. Jerzy Malinowski

Referat dr Romana Nieczydorowskiego

Wystawa prac artystów związanych z Wydziałem Sztuk Pięknych UMK, nawiązujących tematycznie i stylistycznie do amerykańskiej kultury i sztuki.